

มาตรฐานโรงเรียนคุ้มครองเด็ก

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน
กระทรวงศึกษาธิการ

มูลนิธิศูนย์พิทักษ์สิทธิเด็ก

มาตรฐานโรงเรียนคุ้มครองเด็ก

มาตรฐานที่ 1 นักเรียนมีความปลอดภัยจากสิ่งแวดล้อมทางกายภาพ และบุคคลที่อาจก่ออันตรายต่อนักเรียนในโรงเรียน

นิยาม

ความปลอดภัยจากสิ่งแวดล้อมทางกายภาพ หมายถึง การจัดสภาพแวดล้อมและการวางกฎเกณฑ์ให้ปลอดภัยจากอุบัติเหตุหรือการบาดเจ็บที่คาดไม่ถึง รวมถึงสุขอนามัย โรคภัยไข้เจ็บและจากสื่อต่างๆ เช่น การสร้างและจัดวางสนามเด็กเล่นที่ปลอดภัย การวางระบบไฟฟ้าและมาตรการตรวจสอบระบบไฟฟ้าอย่างสม่ำเสมอ การติดตั้งระบบความปลอดภัยจากการใช้อินเตอร์เน็ต ฯลฯ นอกจากนี้ยังหมายความรวมถึงเรื่องกิจกรรมการดำเนินงานที่จะส่งเสริมความปลอดภัย เช่น กิจกรรมเดินสำรวจจุดเสี่ยง กิจกรรมเตรียมรับมือภัยพิบัติ อุทกภัย อัคคีภัยและแผ่นดินไหว ฯลฯ

ความปลอดภัยจากบุคคล หมายถึง การจัดสภาพแวดล้อมและการวางกฎเกณฑ์ให้นักเรียนปลอดภัยจากบุคคลที่จะมาทำอันตรายกับนักเรียนโดยคำนึงถึงสวัสดิภาพของนักเรียนตั้งแต่เริ่มเดินเข้าสู่ประตูโรงเรียนจนกระทั่งออกจากโรงเรียนถึงบ้าน รวมถึงการจัดกิจกรรมเสริมทักษะการดูแลป้องกันตนเองให้ปลอดภัย ทั้งนี้เพื่อป้องกันไม่ให้เกิดกรณีบุคคลทำร้ายนักเรียนหรือนักเรียนทำร้ายกันเอง

ตัวชี้วัดที่ 1 โรงเรียนจัดทำแผนการดำเนินการทั้งการป้องกัน ฝ้าระวัง แก้ไขในเรื่องอันตรายจากสิ่งแวดล้อม สุขอนามัย ภัยพิบัติและบุคคลทั้งในและนอกบริเวณโรงเรียน โดยบุคลากรทุกฝ่ายที่มีส่วนเกี่ยวข้อง ได้แก่ คณะครู และบุคลากรในโรงเรียน นักเรียน ผู้เชี่ยวชาญ พ่อแม่ผู้ปกครอง และคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน เป็นต้น

เกณฑ์การวัด

1. มีกฎเกณฑ์หรือมาตรการหรือแนวทางในการดูแลความปลอดภัยที่ป้องกันอันตรายจากบุคคลทั้งจากภายในและภายนอกโรงเรียน และป้องกันอันตรายจากสิ่งแวดล้อม ภัยพิบัติ (Safety Rules) โดยพิจารณาดูในประเด็นต่างๆ ต่อไปนี้

1.1 มีการจัดระบบรับ-ส่งนักเรียนที่ปลอดภัยให้กับนักเรียนทุกคนในการเดินทางไป-กลับระหว่างบ้านกับโรงเรียนอย่างเหมาะสม รวมทั้งการจัดทำข้อมูลการเดินทางไป-กลับระหว่างบ้านกับโรงเรียนของนักเรียน ทั้งกรณีนักเรียนไป-กลับโดยรถรับ-ส่ง นักเรียนเดินเท้าไป-กลับบ้าน นักเรียนนำรถจักรยานหรือรถจักรยานยนต์มาโรงเรียนด้วยตัวเอง และกรณีมีผู้ปกครองมารับ-ส่ง โดยพิจารณาตามสภาพบริบทของโรงเรียน ดังนี้

ความปลอดภัย	
1) กรณีมีรถรับ-ส่ง	การดำเนินงานของโรงเรียน
ก. รถรับ-ส่ง ของโรงเรียน	โรงเรียนจะต้องจัดระบบที่คำนึงถึงความปลอดภัยของนักเรียน ได้แก่ การตรวจสอบสภาพรถรับ-ส่ง คนขับอย่างสม่ำเสมอ ตรวจสอบประวัติและความพร้อมในการขับรถของคนขับ(ไม่มีอาการเมึนเมา ไม่มีพฤติกรรมเสี่ยงในการใช้สารเสพติด ไม่มีโรคประจำตัวที่อาจจะก่อให้เกิดอุบัติเหตุในขณะขับรถ) มีกฎกติกาสำหรับคนขับรถเพื่อความปลอดภัยของนักเรียน มีการกำหนดให้มีผู้ใหญ่อีก 1 คนอยู่ในรถรับ-ส่งนอกเหนือจากคนขับรถ เป็นต้น
ข. รถรับ-ส่ง นอกโรงเรียน	โรงเรียนจะต้องจัดระบบที่คำนึงถึงความปลอดภัยของนักเรียน เช่นเดียวกับกรณีรถรับ-ส่งของโรงเรียน ได้แก่ สร้างความร่วมมือกับคนขับรถจากภายนอกโรงเรียน จัดประชุมระหว่างโรงเรียนและผู้รับผิดชอบถึงกฎเกณฑ์ความปลอดภัยของนักเรียน มีการจดทะเบียนรถ ทำประวัติผู้ขับ มีการให้ความรู้เรื่องการขับขี่อย่างปลอดภัย มีการกำหนดให้มีผู้ใหญ่อีก 1 คนอยู่ในรถรับส่งนอกเหนือจากคนขับรถ มีการกำหนดให้มีผู้ใหญ่อีก 1 คนอยู่ในรถรับส่งนอกเหนือจากคนขับรถ เป็นต้น
2) กรณีนักเรียนเดินเท้าไป-กลับ	ให้มีการจัดกลุ่มนักเรียนที่อยู่บริเวณบ้านใกล้เคียงให้กลับบ้านพร้อมกัน โดยอาจมีหัวหน้ากลุ่มนักเรียนหรือผู้ปกครองอาสาสมัครแต่ละกลุ่มคอยช่วยกันดูแล
3) กรณีนักเรียนนำรถจักรยานยนต์หรือจักรยานมาโรงเรียน	กรณีรถจักรยานยนต์ ผู้ขับขี่และผู้ซ้อนท้ายจะต้องสวมหมวกนิรภัยตลอดการขับขี่ โรงเรียนจะต้องมีมาตรการไม่ให้นักเรียนนำรถจักรยานยนต์ออกจากโรงเรียนก่อนเวลาเลิกเรียน มีการบันทึกอายุผู้ขับขี่และจำนวนนักเรียนที่นำรถจักรยานยนต์มาโรงเรียน มีการบันทึกทะเบียนรถของนักเรียน มีการบันทึกการอนุญาตใช้รถจากผู้ปกครอง มีการตรวจสอบความปลอดภัยของสภาพรถและจัดทำข้อมูลเกี่ยวกับสภาพ

ความปลอดภัย	
	รถ การจดทะเบียน การประกันภัยตามพ.ร.บ. รถจักรยานยนต์ มีการจัดทำข้อมูลนักเรียนที่ซ้อนท้าย มีการจัดอบรมกฎจราจรการขับขี่ที่ปลอดภัยให้นักเรียนและมีการจัดทำใบขับขี่ โรงเรียนไม่สนับสนุนให้นักเรียนที่มีอายุต่ำกว่า 15 ปีนำรถจักรยานยนต์มาโรงเรียน
4)กรณีมีผู้ปกครองมารับ-ส่ง	โรงเรียนจะต้องดำเนินการเพื่อให้มั่นใจว่าผู้ที่มารับนักเรียนคือผู้ปกครอง เช่น การทำบัตรรับ-ส่งนักเรียนให้แก่ผู้ปกครองซึ่งผู้ที่มารับเด็กจะต้องแสดงบัตรผู้ปกครองให้แก่ครูทุกครั้ง หรือมีการลงลายมือชื่อรับนักเรียนทุกครั้ง หรือตามความเหมาะสมในบริบทของโรงเรียน กรณีผู้ปกครองนำรถจักรยานยนต์มารับ-ส่งนักเรียนให้มีการสวมหมวกนิรภัยทั้งผู้ขี่และผู้ซ้อน เป็นต้น

1.2 มีการกำหนดแผนเตรียมความพร้อมรับมือกับภัยพิบัติล่วงหน้า ได้แก่ น้ำท่วม แผ่นดินไหว ไฟป่า หมอกควันและพายุฤดูร้อน เป็นต้น เพื่อให้นักเรียนปลอดภัย โดยจัดกิจกรรมการเรียนการสอนหรือเชิญวิทยากรให้ความรู้สร้างความตระหนัก และการปฏิบัติตนขณะเกิดเหตุในเรื่องภัยพิบัติต่างๆให้กับนักเรียน จัดให้มีการฝึกซ้อมและการจัดเตรียมพื้นที่ที่ปลอดภัยสำหรับการเคลื่อนย้ายนักเรียนเมื่อเกิดภัยพิบัติ

1.3 มีการกำหนดขอบเขตที่เหมาะสม หมายถึง โรงเรียนมีการกำหนดกฎเกณฑ์เกี่ยวกับขอบเขตที่เหมาะสมระหว่างครูกับนักเรียน และนักเรียนกับนักเรียน และมีการประชุมเพื่อประชาสัมพันธ์ให้ครู นักเรียน และบุคลากรในโรงเรียนได้รับทราบและปฏิบัติอย่างต่อเนื่องเพื่อป้องกันภัยอันตรายที่อาจเกิดขึ้น เช่น ห้ามครูกับนักเรียน และห้ามนักเรียนกับนักเรียนต่างเพศอยู่ตามลำพังสองต่อสองในห้องเรียน หรือ ที่ลับตาคน หากจำเป็นจะต้องมีเพื่อนอยู่ด้วยอย่างน้อย 1 – 2 คน รวมถึงการแสดงออกของครูกับนักเรียนควรเป็นไปอย่างเหมาะสม

1.4 มีการสอดส่องดูแลภัยอันตรายที่จะเกิดกับนักเรียนตลอดเวลาที่นักเรียนอยู่ในโรงเรียน เช่น มีครูเวร หรือสภานักเรียนอยู่ตามจุดต่างๆของโรงเรียนทั้งช่วงเช้า พักกลางวัน และหลังเลิกเรียน ให้มีการเปิดประตู หน้าต่างห้องเรียนอยู่เสมอในเวลาพักกลางวัน นักเรียนอนุบาลมีครูดูแลตลอดเวลา รวมถึงในขณะที่นักเรียนเล่นในสนามเด็กเล่น มีผู้ดูแลอย่างน้อย 2 คนอยู่ในโรงเรียนเมื่อนักเรียนคนแรกมาถึงโรงเรียนและเมื่อนักเรียนคนสุดท้ายออกจากโรงเรียน

2. มีการกำหนดบริเวณเพื่อให้นักเรียนปลอดภัย (Safety Zone) หมายถึง การกำหนดพื้นที่และจัดให้นักเรียนอยู่ในบริเวณที่มีความปลอดภัย ดังนี้

ความปลอดภัย	
2.1 กำหนดบริเวณที่อยู่ให้นักเรียน	มีการกำหนดบริเวณที่อยู่ที่เหมาะสมให้กับนักเรียน ในช่วงเช้าก่อนเข้าเรียน พักกลางวันและหลังเลิกเรียน และมีครูเวรคอยดูแลอย่างเหมาะสม
2.2 กำหนดบริเวณเฉพาะสำหรับผู้ปกครองหรือบุคคลภายนอก	มีการกำหนดบริเวณเฉพาะสำหรับผู้ปกครองหรือบุคคลภายนอกที่มาติดต่อโรงเรียน หรือมีการระบุดเขตห้ามผู้ปกครองหรือบุคคลภายนอกเข้ามาในบริเวณที่กำหนด
2.3 กำหนดพื้นที่จอดรถและจุดรับ-ส่งนักเรียน	มีการกำหนดพื้นที่จอดรถของครู นักเรียน ผู้ปกครอง และผู้มาติดต่อกับโรงเรียนและจุดรับ-ส่งนักเรียนที่ชัดเจน โดยคำนึงถึงความปลอดภัยของนักเรียนเป็นสำคัญ ไม่ว่าจะเป็จุดจอดรถโรงเรียน รถรับ-ส่งนักเรียน รถรับจ้างสาธารณะ หรือรถของผู้ปกครอง
2.4 ระบบการควบคุมพื้นที่เสี่ยงบริเวณรอบโรงเรียน และระหว่างบ้านของนักเรียนกับโรงเรียน	โรงเรียนมีการสำรวจพื้นที่เสี่ยงอย่างสม่ำเสมอภาคเรียนละ 1 ครั้ง และประสานความร่วมมือกับประชาชนในพื้นที่ในการดูแล เฝ้าระวังด้านความปลอดภัยในการเดินทางของนักเรียนตลอดเส้นทาง

3. จัดสิ่งแวดล้้อมที่ปลอดภัยทั้งด้านกายภาพ บุคคล อาคารสถานที่ สนามเด็กเล่นและเครื่องเล่น อุปกรณ์การเรียนการสอน อาหารและเครื่องดื่ม ต้องไม่ก่ออันตรายแก่นักเรียน ไม่มีจุดลับตาในพื้นที่โรงเรียน ดังนี้

ความปลอดภัย	
อาคารสถานที่	
3.1 อาคารเรียน	สภาพตัวอาคาร ราวบันได ประตู หน้าต่าง พื้นอาคาร ฯลฯ มีความปลอดภัย ไม่มีรอยร้าว หรือรอยแยก ไม่มีการชำรุดที่เสี่ยงต่อการเกิดอุบัติเหตุ มีการติดตั้งอุปกรณ์ดับเพลิงประจำอาคารและอยู่ในสภาพพร้อมใช้งานได้ทันที
3.2 ห้องน้ำ	จุดที่ตั้งอยู่ไม่มีมุมอับ/ลับตาคน มีการแยกสัดส่วนของห้องน้ำชาย-หญิงอย่างชัดเจนและปลอดภัย เช่น ห้องน้ำชาย-หญิงอยู่ต่างอาคารหรืออยู่ต่างมุมของอาคาร หรืออยู่ในอาคารเดียวกันแต่มีกำแพงทึบกัน และไม่มีช่องว่างระหว่างรอยต่อของห้องน้ำชาย-หญิง พื้นห้องน้ำไม่ส่งผลให้เกิดอุบัติเหตุ ห้องน้ำสะอาดถูกสุขอนามัย ฯลฯ
3.3 ห้องพยาบาล	มีผู้รับผิดชอบคอยดูแลในขณะที่นักเรียนมาใช้บริการ สภาพห้องมีความสะอาดและมีความปลอดภัย การจัดวางยาแยกประเภทยาอย่างถูกต้องและเหมาะสม มีการตรวจสอบวันหมดอายุของยา มีฉลากยาบอก มีการแยกเตียงพยาบาลสำหรับนักเรียนชาย-หญิงที่ชัดเจน เช่น มีม่านกันแยกชาย-หญิงหรือแยกห้อง อุปกรณ์ต่างๆ มีความปลอดภัย ฯลฯ
3.4 โรงอาหาร และการประกอบอาหาร	บริเวณหุงต้มอาหารกับสถานที่รับประทานอาหารของนักเรียนมีการแยกสัดส่วนชัดเจน ปลอดภัย มีความสะอาด เช่น มีการป้องกันไม่ให้แมลงหรือสัตว์นำโรคเข้าไปในบริเวณโรงอาหาร และมีสุขลักษณะที่ดีของผู้ประกอบอาหาร
3.5 ประตูโรงเรียน รั้วโรงเรียน	สภาพประตู หรือรั้วมีความแข็งแรง ไม่ชำรุด และมีการ

ความปลอดภัย	
	ตรวจสอบอย่างสม่ำเสมอ
3.6 ระบบไฟฟ้า	ตรวจสอบปลั๊กไฟ พัดลม โทรทัศน์ ตู้น้ำเย็น และอุปกรณ์ต่างๆให้มีความปลอดภัย ไม่มีไฟรั่ว มีการติดตั้งสายดิน อุปกรณ์ไฟฟ้าไม่ชำรุดหรือเก่า มีการติดตั้งอุปกรณ์ป้องกันไฟรั่ว มีการตรวจสอบอุปกรณ์ไฟฟ้าและเปลี่ยนอุปกรณ์ไฟฟ้าที่ชำรุดหรือเก่าเป็นประจำทุกภาคเรียน
3.7 จุดลัดตาคนหรือมุมอับจุดเสี่ยง	โรงเรียนไม่มีจุดลัดตาคนหรือมุมอับ จุดเสี่ยงทั้งในอาคารเรียนและบริเวณภายในโรงเรียน เช่น ห้องน้ำ ห้องเก็บของหลังอาคารเรียน ฯลฯ
สนามเด็กเล่นและสนามกีฬา	
3.8 สนามเด็กเล่นและเครื่องเล่น	สภาพเครื่องเล่นปลอดภัย ไม่ชำรุดมีระยะห่างระหว่างเครื่องเล่นที่เหมาะสม เครื่องเล่นทุกชนิดมีการยึดฐานติดกับพื้นอย่างแข็งแรง พื้นสนามเด็กเล่นมีการรองรับการกระแทก เช่น พื้นยาง พื้นทราย พื้นดิน หรือพื้นหญ้า มีการตรวจสอบสภาพเครื่องเล่นและสนามเด็กเล่นเป็นประจำ และมีการตรวจสอบสภาพเครื่องเล่นอย่างละเอียดทุกภาคเรียน มีการดูแลการใช้งานที่เหมาะสมตามวัยของนักเรียน ฯลฯ
3.9 บริเวณสนามกีฬาและอุปกรณ์กีฬา	จุดที่ตั้ง บริเวณโดยรอบ อุปกรณ์สนาม(โดยเฉพาะประตูฟุตบอลและแป้นบาสเก็ตบอล) พื้นสนาม ฯลฯ ต้องอยู่ในสภาพที่แข็งแรงและปลอดภัย พื้นสนามมีความยืดหยุ่น ไม่แข็งจนเกินไป มีการตรวจสอบสภาพสนามกีฬาเป็นประจำ ไม่มีเศษแก้วหรือวัสดุที่จะก่อให้เกิดอันตรายและการบาดเจ็บตกหล่นอยู่ตามพื้นสนามกีฬา

ความปลอดภัย	
อุปกรณ์การเรียนการสอน	
3.10 อุปกรณ์การเรียนการสอน	อุปกรณ์หรือเครื่องมือการทดลอง อุปกรณ์การเกษตร ฯลฯ อยู่ในสภาพปกติ ไม่ชำรุดเสียหาย มีการจัดเก็บเป็นสัดส่วน และมีการนำไปใช้งานอย่างปลอดภัย
3.11 วัสดุอุปกรณ์ในห้องเรียน	โต๊ะ เก้าอี้ ฝา เพดาน หน้าต่าง พัดลม โทรทัศน์ ตู้ หรือชั้นวางอุปกรณ์ในห้องเรียนมีการยึดฐานที่มั่นคง อยู่ในสภาพปกติ ไม่ชำรุด หรือ เก่า จนอาจเกิดอุบัติเหตุได้
3.12 การจัดสิ่งแวดล้อมที่ปลอดภัยด้านกายภาพและบุคคล อื่นๆที่โรงเรียนดำเนินการ	ตามการดำเนินการของโรงเรียน

4. จัดกิจกรรมส่งเสริมความรู้และทักษะให้นักเรียนในเรื่องความปลอดภัยทั้งด้านสิ่งแวดล้อม อุบัติเหตุ ภัยพิบัติ บุคคล และสุขอนามัย เช่น การซ้อมหนีไฟ กิจกรรมตัวฉันเป็นของฉัน เด็กไทยรู้ทัน การป้องกันการรังแกกัน การเดินทางบนท้องถนนอย่างปลอดภัย ฯลฯ

5. สํารวจจุดเสี่ยง (Safety Round) อันประกอบด้วย อาคารเรียน ห้องน้ำ ห้องพยาบาล โรงอาหาร ประตูโรงเรียน รั้วโรงเรียน ระบบไฟฟ้า มุมอับ/จุดลับตาที่เป็นจุดเสี่ยง สนามเด็กเล่นและเครื่องเล่น สนามกีฬา อุปกรณ์กีฬา อุปกรณ์การเรียนการสอน และวัสดุอุปกรณ์ในห้องเรียน มีการสำรวจอย่างสม่ำเสมออย่างน้อยภาคเรียนละ 1 ครั้ง โดยมีครู นักเรียน และผู้ปกครองเข้าร่วมในการสำรวจจุดเสี่ยงและนำข้อมูลจากการสำรวจจุดเสี่ยงมาวิเคราะห์ วางแผนดำเนินการป้องกันและแก้ไข

6. บันทึกการเจ็บป่วย และบันทึกการบาดเจ็บทั้งแบบอุบัติเหตุ และจงใจ (ถูกกระทำโดยบุคคล) และนำข้อมูลจากการบันทึกการบาดเจ็บและเจ็บป่วยมาวิเคราะห์และวางแผนดำเนินการป้องกันแก้ไข

ร่องรอยหลักฐาน

- แผนงาน / โครงการ/กิจกรรม
- บันทึกการประชุม
- กฎเกณฑ์ความปลอดภัย ได้แก่ กฎเกณฑ์การรับ-ส่งนักเรียน กฎเกณฑ์การใช้ห้องต่างๆ เป็นต้น

- บันทึกข้อมูลการเดินทางไป-กลับระหว่างบ้านกับโรงเรียนของนักเรียน
- บันทึกอายุผู้ขับขี่และจำนวนนักเรียนที่นำรถจักรยานยนต์มาโรงเรียน
- บันทึกข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับรถรับ-ส่งนักเรียน สภาพรถ ทะเบียนรถ และผู้ขับขี่
- ป้ายจุดรับ-ส่ง จุดจอดรถ
- ป้ายการกำหนดบริเวณผู้ปกครองหรือบุคคลภายนอกที่มาติดต่อและป้ายระบุเขตห้ามเข้าในบริเวณที่กำหนด
- คำสั่งแต่งตั้ง
- คู่มือการดำเนินงาน
- รายงานผลการสำรวจจุดเสี่ยง
- บันทึกการตรวจสอบสภาพเครื่องเล่นและสนามเด็กเล่น
- บันทึกการเกิดอุบัติเหตุและการบาดเจ็บของห้องพยาบาล
- แผนการดำเนินงานป้องกันและแก้ไข
- ภาพกิจกรรม/รายงานการดำเนินกิจกรรมและแผนผังจุดรับ-ส่ง
- บันทึกหรือแนวทางการร่วมมือระหว่างโรงเรียนกับองค์กรอื่น เพื่อคุมพื้นที่และจุดเสี่ยงในการเดินทางไป-กลับบ้านกับโรงเรียน
- มีมาตรการคุมพื้นที่เสี่ยง
- มีแผนการดำเนินงาน
- อื่นๆ

ตัวชี้วัดที่ 2 โรงเรียนมีโครงสร้าง ระบบ กลไก และผู้รับผิดชอบในการบริหารจัดการเรื่องความปลอดภัยด้าน
สิ่งแวดล้อมและบุคคล

เกณฑ์การวัด

1. มีโครงสร้างการบริหารจัดการความปลอดภัยด้านสิ่งแวดล้อมและบุคคลในโรงเรียน ทั้งระดับนโยบาย ระดับประสานงาน และระดับปฏิบัติ
2. มีการวางแผน การดำเนินการ การกำกับดูแลติดตามและประเมินผลความปลอดภัยด้านสิ่งแวดล้อมและบุคคลในโรงเรียน โดยการมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วนที่เกี่ยวข้อง
3. มีผู้รับผิดชอบประจำในแต่ละส่วนและผู้รับผิดชอบมีการดำเนินการตามโครงสร้างที่วางไว้

นิยาม

ระดับนโยบาย หมายถึง คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน เครือข่ายผู้ปกครอง ผู้บริหารโรงเรียน ที่รับผิดชอบในการกำหนดนโยบาย / มาตรการต่างๆในเรื่องความปลอดภัย

ระดับประสานงาน หมายถึง ครูผู้รับผิดชอบหลักและคณะทำงาน

ระดับปฏิบัติ หมายถึง คณะครู บุคลากรในโรงเรียน นักเรียน และ ผู้ปกครอง

ร่องรอยหลักฐาน

- โครงสร้างการบริหารจัดการด้านความปลอดภัย
- คำสั่งแต่งตั้ง
- บันทึกการปฏิบัติงาน
- อื่นๆ

ตัวชี้วัดที่ 3 นักเรียนและบุคลากรในโรงเรียนไม่ใช้ความรุนแรงต่อกัน

เกณฑ์การวัด

1. โรงเรียนมีการป้องกันและแก้ไขปัญหาการใช้ความรุนแรงต่อกัน ระหว่างครู/บุคลากรในโรงเรียน กับนักเรียน และนักเรียนกับนักเรียน
2. ครูและบุคลากรในโรงเรียนไม่ใช้ความรุนแรงกับนักเรียน

3. มีการจัดกิจกรรมส่งเสริมความรู้ ทักษะให้แก่ครูและนักเรียนในเรื่องการสร้างระเบียบวินัย การพัฒนาต้านอารมณ์ และการจัดการความรุนแรง อย่างน้อยปีละ 1 ครั้ง

4. โรงเรียนมีกิจกรรมที่ส่งเสริมให้เกิดบรรยากาศแห่งความเอื้ออาทร การเข้าถึงจิตใจซึ่งกันและกัน (Empathy) ในหมู่ นักเรียน ครู และบุคลากรในโรงเรียน เช่น กิจกรรมพี่ดูแลน้อง กิจกรรมเพื่อนช่วยเพื่อน กิจกรรมการอบรมเยาวชนสมานฉันท์ กิจกรรมที่ให้นักเรียนร่วมคิด ร่วมวางแผน ร่วมกันแก้ปัญหา กิจกรรมที่ส่งเสริมการเข้าถึงจิตใจและความสัมพันธ์ซึ่งกันและกันระหว่างครูกับนักเรียน เช่น การให้ครูและนักเรียนได้ทำกิจกรรมร่วมกันและช่วยเหลือกัน อย่างน้อยปีละ 1 ครั้ง

นิยาม

การใช้ความรุนแรง หมายถึง การกระทำที่มุ่งประสงค์หรือมีเจตนาที่จะทำให้บุคคลเกิดอันตรายหรือเกิดความเจ็บปวดทางร่างกาย จิตใจ ทางเพศ

ร่องรอยหลักฐาน

- แบบสอบถาม การสัมภาษณ์ครู-นักเรียน – ผู้ปกครองเกี่ยวกับการรังแกกันในโรงเรียน
- บันทึกสถิติการรังแกกัน
- บันทึกการปรับพฤติกรรมนักเรียนเชิงบวกหรือวิธีการปรับพฤติกรรมเด็กโดยไม่ใช้ความรุนแรง
- สรุปรายงานผลและภาพการจัดกิจกรรม เช่น รายงานผลการป้องกันการรังแกกันในโรงเรียนและการสร้างวินัยเชิงบวก เป็นต้น
- อื่นๆ

มาตรฐานที่ 2 นักเรียนได้รับการเฝ้าระวัง การดูแล การช่วยเหลือและการคุ้มครองให้นักเรียนปลอดภัยทั้งในและนอกบริเวณโรงเรียน

ตัวชี้วัด 1 โรงเรียนมีระบบการคัดกรองเฝ้าระวัง การดูแลช่วยเหลือนักเรียนทุกคนอย่างเหมาะสม โดยเฉพาะนักเรียนกลุ่มเสี่ยงและนักเรียนที่ต้องการความช่วยเหลือโดยมีการทำงานร่วมกับทีมเครือข่ายสหวิชาชีพในการช่วยเหลือนักเรียน

เกณฑ์การวัด

- 1.โรงเรียนมีการจัดเก็บข้อมูลนักเรียนรายบุคคลตามมาตรฐานโรงเรียนคุ้มครองเด็ก ในประเด็นด้านสุขภาพกาย ด้านสุขภาพจิต ด้านสังคม (Bio Psycho Social) สติปัญญา (Intellectual) และปัจจัยเสี่ยง (Risk) ที่ทำให้นักเรียนไม่ปลอดภัย (ปัจจัยจากตัวนักเรียน ครอบครัว สภาพแวดล้อม)
2. มีการประเมินนักเรียนด้านสุขภาพกาย สุขภาพจิต สังคม (Bio Psycho Social Assessment) และสติปัญญา (Intellectual Assessment) ตามมาตรฐานโรงเรียนคุ้มครองเด็ก ประเด็นการประเมินปัจจัยเสี่ยง (Risk Assessment) และมีการประเมินความต้องการการช่วยเหลือของนักเรียน (Need Assessment)
- 3.โรงเรียนมีระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนโดยมีการทำงานเชื่อมโยงกับเครือข่ายในการช่วยเหลือและคุ้มครองนักเรียนหรือเครือข่ายสหวิชาชีพในพื้นที่
- 4.โรงเรียนได้แก้ปัญหาที่นักเรียนรายกรณีตรงกับความต้องการ ความจำเป็นและประโยชน์สูงสุดของนักเรียนที่สอดคล้องกับความเร่งด่วนของสถานการณ์ปัญหาของนักเรียน

นิยาม

เครือข่ายสหวิชาชีพ หมายถึง กลุ่มผู้ประกอบวิชาชีพที่ทำงานเกี่ยวข้องกับเด็กและครอบครัว อันประกอบไปด้วย

-ด้านสาธารณสุข เช่น กุมารแพทย์ จิตแพทย์ สติแพทย์หรือแพทย์ผู้เกี่ยวข้อง พยาบาล นักจิตวิทยา ฯลฯ

-ด้านสังคมสงเคราะห์ เช่น นักสังคมสงเคราะห์ในสายการแพทย์/สาธารณสุข นักสังคมสงเคราะห์ในบ้านพักเด็กและครอบครัว ฯลฯ

-ด้านกฎหมาย เช่น พนักงานเจ้าหน้าที่ตามพ.ร.บ.คุ้มครองเด็ก อัยการ นักกฎหมาย ตำรวจ ฯลฯ

-บุคลากรทางการศึกษา

โดยสหวิชาชีพเหล่านี้จะร่วมกันวินิจฉัยวิเคราะห์สาเหตุและร่วมกันหาแนวทางในการแก้ปัญหาในแต่ละกรณี

การเก็บข้อมูลด้านสุขภาพกาย หมายถึง การเก็บข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับร่างกายของนักเรียน ประกอบด้วย

- สุขภาพร่างกาย ได้แก่ ความแข็งแรงของร่างกาย การบาดเจ็บและสาเหตุของการบาดเจ็บ การเจ็บป่วย (โรคประจำตัว โรคเรื้อรัง และความเจ็บป่วยที่ส่งผลต่อการเรียน/การใช้ชีวิตประจำวัน) ความพิการ
- อาหาร ได้แก่ คุณค่าของอาหารที่ได้รับ และ ปริมาณของอาหารที่ได้รับในแต่ละมื้อ
- การพักผ่อนนอนหลับ ได้แก่ ระยะเวลาของการนอนหลับพักผ่อนในแต่ละวัน
- การเล่นและนันทนาการ ได้แก่ ช่วงเวลาและกิจกรรมที่เด็กเล่น หรือทำกิจกรรมนันทนาการ
- ความสะอาดของร่างกาย เช่น ผีเสื้อ เล็บ ฟัน ผม เสื้อผ้า
- การได้รับการดูแลและป้องกันโรค ได้แก่ การได้รับวัคซีนตามวัย และการตรวจสุขภาพฟันตามกำหนด
- การเจริญเติบโต เช่น น้ำหนัก ส่วนสูง ฯลฯ
- พัฒนาการ ได้แก่ การทำงานของกล้ามเนื้อเล็ก/มัดใหญ่ การเคลื่อนไหว การมองเห็น ภาษา (การรับรู้และการสื่อสาร) การมีมนุษยสัมพันธ์กับผู้อื่น (ความสามารถของเด็กในการแสดงออกทางสังคม อาทิ การวางตัวได้อย่างเหมาะสม และสามารถปฏิบัติตามกฎกติกาของสังคมได้ รวมถึงการมีสัมพันธภาพกับบุคคลภายนอกและภายในครอบครัวได้อย่างปกติ เป็นต้น)

การเก็บข้อมูลด้านสุขภาพจิต หมายถึง การเก็บข้อมูลเกี่ยวกับ ด้านอารมณ์จิตใจ บุคลิกภาพ พฤติกรรม ประกอบด้วย

- เอกลักษณ์แห่งตน ได้แก่ การรับรู้ตนเองของเด็ก ความเป็นตัวของตัวเอง ความรู้สึกที่ตนเองมีคุณค่า
- สภาวะทางอารมณ์และการแสดงออกของเด็ก
- ทักษะการดูแลตนเองของเด็กทั้งทางร่างกาย จิตใจและสังคม
- การสร้างสัมพันธภาพของเด็กกับครอบครัวและบุคคลรอบข้าง

- เด็กรู้จักขอบเขตระหว่างตนเองและผู้อื่น ทั้งทางด้านร่างกาย จิตใจ สังคม และการแสดงออกอย่างเหมาะสม

การเก็บข้อมูลด้านสังคม หมายถึง การเก็บข้อมูลเกี่ยวกับบุคคลแวดล้อมและสภาพแวดล้อมของนักเรียน ได้แก่

- ศักยภาพและการปฏิบัติของพ่อแม่ ผู้ปกครองต่อเด็ก อาทิ การกระตุ้นให้เด็กเกิดการเรียนรู้ และการฝึกวินัยในเรื่องเกี่ยวกับตนเอง สังคม และสิ่งแวดล้อม การตอบสนองทางอารมณ์แก่เด็ก การสร้างความรัก ความเข้าใจ และความสัมพันธ์ที่ดีกับครอบครัวและสังคม รวมถึงการดูแลความปลอดภัยของเด็ก
- สภาพในบ้าน สุขอนามัยและสภาพแวดล้อมรอบบ้าน และสภาพแวดล้อมในชุมชนของเด็ก

การเก็บข้อมูลด้านสติปัญญา หมายถึง ความสามารถในการเรียนรู้ของนักเรียน ประกอบด้วย

- ความสามารถทางด้านภาษา ทั้งการอ่าน การฟัง การพูดและการเขียน
- ความสามารถทางการคำนวณ
- ความสามารถในการคิดวิเคราะห์ ใช้เหตุผล
- ความสามารถในการจำ
- ความสามารถในการแก้ปัญหา
- ความสามารถในการเรียนรู้
- ความสามารถในการปรับตัวกับสิ่งแวดล้อม ซึ่งสามารถนำผลการเรียนมาประกอบ

การประเมินด้านสุขภาพกาย สุขภาพจิต สังคม (Bio Psycho Social Assessment) และ สติปัญญา (Intellectual Assessment) หมายถึง การนำข้อมูลด้านสุขภาพกาย สุขภาพจิต สังคมและ สติปัญญา มาวิเคราะห์เพื่อพิจารณาถึงสิ่งที่ปกติและไม่ปกติ รวมถึงวิเคราะห์สาเหตุของความผิดปกติดังกล่าว ดังนี้

- การประเมินด้านสุขภาพกาย หมายถึง การนำข้อมูลด้านสุขภาพร่างกายที่เก็บมา มาวิเคราะห์เพื่อพิจารณาว่าร่างกายของนักเรียนปกติหรือเหมาะสมหรือไม่ หากไม่ปกติหรือไม่เหมาะสม ให้วิเคราะห์หาสาเหตุ โดยพิจารณาร่วมกับข้อมูลด้านสุขภาพจิต ด้านสังคม ด้าน สติปัญญา เพื่อดูว่าอะไรคือสาเหตุที่เกี่ยวข้องกับความผิดปกติด้านสุขภาพร่างกายของนักเรียน

- การประเมินด้านสุขภาพจิต หมายถึง การนำข้อมูลด้านสุขภาพจิต อารมณ์จิตใจ บุคลิกภาพ พฤติกรรมที่เก็บมา มาวิเคราะห์เพื่อพิจารณาว่าสุขภาพจิตของนักเรียนปกติ หรือไม่ปกติ จากนั้นให้วิเคราะห์หาสาเหตุ โดยพิจารณาพร้อมกับข้อมูลด้านสุขภาพกาย ด้านสังคมและด้านสติปัญญา เพื่อดูว่าอะไรคือสาเหตุที่เกี่ยวข้องกับความผิดปกติด้านสุขภาพจิตของนักเรียน
- การประเมินด้านสังคมของนักเรียน หมายถึง การนำข้อมูลด้านสังคมที่เก็บมา มาวิเคราะห์เพื่อพิจารณาว่าสังคมของนักเรียนปกติหรือไม่ปกติ จากนั้นให้วิเคราะห์หาสาเหตุ โดยพิจารณาพร้อมกับข้อมูลด้านสุขภาพกาย สุขภาพจิตและสติปัญญา เพื่อดูว่าอะไรคือสาเหตุที่เกี่ยวข้องกับความผิดปกติด้านสังคมของนักเรียน
- การประเมินด้านสติปัญญา หมายถึง การนำข้อมูลด้านสติปัญญาที่เก็บมา มาวิเคราะห์เพื่อพิจารณาว่าสติปัญญาของนักเรียนปกติหรือไม่ปกติ จากนั้นให้วิเคราะห์หาสาเหตุ โดยพิจารณาพร้อมกับข้อมูลด้านสุขภาพกาย ด้านสุขภาพจิต ด้านสังคม เพื่อดูว่าอะไรคือสาเหตุที่เกี่ยวข้องกับความผิดปกติด้านสติปัญญาของนักเรียน

การประเมินปัจจัยเสี่ยง (Risk Assessment) หมายถึง การวิเคราะห์ปัจจัยเสี่ยงที่จะก่อให้เกิดอันตรายหรือความไม่ปลอดภัยแก่นักเรียน ซึ่งประกอบด้วย

- ความเสี่ยงที่มาจากบุคคลแวดล้อมนักเรียน เช่น พ่อแม่ผู้ปกครองมีปัญหาด้านสุขภาพกาย เป็นโรคเรื้อรัง เป็นโรคติดต่อที่ส่งผลทำให้ไม่สามารถดูแลนักเรียนหรือเลี้ยงดูนักเรียนได้ พ่อแม่ผู้ปกครองมีปัญหาสุขภาพจิต พ่อแม่ผู้ปกครองใช้ความรุนแรง ตีตบชก ตีตกรพ่น เป็นต้น
- ความเสี่ยงที่มาจากตัวนักเรียน เช่น เด็กสมาธิสั้น เด็กมีความบกพร่องทางการเรียนรู้ เด็กไอคิวต่ำ เด็กพิการ เป็นต้น

การประเมินความต้องการช่วยเหลือของนักเรียน (Need Assessment) หมายถึง การนำข้อมูลจากการประเมินสุขภาพกาย สุขภาพจิต สังคม สติปัญญา และการประเมินปัจจัยเสี่ยง มาวางแผนการให้ความช่วยเหลือ โดยแผนให้ความช่วยเหลือนั้นจะต้องสอดคล้องกับข้อมูลที่ได้มาทั้งหมด

ร่องรอยหลักฐาน

- บันทึกข้อมูลนักเรียนรายบุคคล
- บันทึกข้อมูลการประเมินนักเรียนด้านสุขภาพกาย สุขภาพจิต สังคมและสติปัญญา
- บันทึกข้อมูลการประเมินปัจจัยเสี่ยง

- รายงานผลการคัดกรอง
- สรุปรายข้อมูลสภาพปัญหา นักเรียนและแนวทางความต้องการการรับบริการของนักเรียน
- แผนการช่วยเหลือนักเรียนตามความต้องการและประโยชน์สูงสุดของนักเรียน
- บันทึก/มติการประชุม
- ภาพการดำเนินงาน
- บันทึกการให้ความช่วยเหลือนักเรียน
- รายงานผลการเปลี่ยนแปลงการช่วยเหลือนักเรียน
- อื่นๆ

ตัวชี้วัดที่ 2 ครู ผู้ปกครอง เครือข่ายผู้ปกครอง คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน และผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้อง
ทำงานร่วมกันในการเฝ้าระวัง ดูแล และคุ้มครองนักเรียน

เกณฑ์การวัด

1. โรงเรียนมีการจัดประชุมว่าด้วยเรื่องการเฝ้าระวัง ดูแลและคุ้มครองนักเรียน เป็นการเฉพาะที่ร่วมกันระหว่างครู ผู้ปกครอง เครือข่ายผู้ปกครอง คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานและผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้อง
2. มีรายงานการประชุมว่าด้วยเรื่องการเฝ้าระวัง ดูแลและคุ้มครองนักเรียนอันเกิดจากความร่วมมือระหว่างครู ผู้ปกครอง เครือข่ายผู้ปกครอง คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานและผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้อง
3. มีคำสั่งแต่งตั้งเครือข่ายครู ผู้ปกครอง และผู้เกี่ยวข้อง ในการเฝ้าระวัง ดูแลและคุ้มครองนักเรียน
4. มีรายงานผลการดำเนินงานเรื่องการเฝ้าระวัง ดูแลและคุ้มครองนักเรียน อันเกิดจากความร่วมมือกันระหว่างครู ผู้ปกครอง เครือข่ายผู้ปกครอง คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานและผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้อง

ร่องรอยหลักฐาน

- รายงานการประชุม
- คำสั่งแต่งตั้ง
- ภาพกิจกรรมการดำเนินงาน
- ทะเบียนเครือข่ายผู้ปกครอง
- บันทึกการปฏิบัติงานร่วมกัน
- อื่นๆ

มาตรฐานที่ 3 การประสานความร่วมมือกันระหว่างโรงเรียน ผู้ปกครอง คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ชุมชน และหน่วยงาน/องค์กรที่เกี่ยวข้อง ตามมาตรฐานโรงเรียนคุ้มครองเด็ก

ตัวชี้วัดที่ 1 โรงเรียนมีการส่งเสริมความสัมพันธ์อันดีระหว่างครูกับผู้ปกครอง และผู้ปกครองกับนักเรียน ครูกับชุมชน และองค์กรในท้องถิ่น โดยทุกฝ่ายเข้ามามีส่วนร่วม

นิยาม

การมีส่วนร่วม หมายถึง การร่วมในกระบวนการคิด วิเคราะห์ วางแผน ดำเนินการ สนับสนุนทรัพยากร/งบประมาณ และติดตามประเมินผล

เกณฑ์การวัด

โรงเรียนร่วมกับผู้ปกครอง/คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน/ชุมชน/หน่วยงาน/องค์กรที่เกี่ยวข้องได้จัดกิจกรรมที่ส่งเสริมให้เกิดความสัมพันธ์อันดีระหว่างครูกับผู้ปกครอง และนักเรียนกับผู้ปกครอง เช่น การจัดนิทรรศการส่งเสริมความรู้ให้แก่เด็กและผู้ปกครอง การประชุมผู้ปกครองในเรื่องที่เกี่ยวข้อง การจัดกิจกรรมสำหรับครอบครัว (กิจกรรมค่ายครอบครัว กิจกรรมครอบครัวสัมพันธ์ กิจกรรมห้องเรียนพ่อแม่ ฯลฯ)

ร่องรอยหลักฐาน

- บันทึกการประชุม
- รายงานการจัดกิจกรรม
- ภาพการดำเนินกิจกรรม
- อื่นๆ

ตัวชี้วัดที่ 2 โรงเรียน ผู้ปกครอง ชุมชน และคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานร่วมกันส่งเสริมพัฒนา
นักเรียนตามพัฒนาการ 5 ด้าน ได้แก่ ด้านร่างกาย จิตใจ สังคม สติปัญญาและครอบครัว

เกณฑ์การวัด

1. มีการประชุมร่วมกันระหว่างครูกับผู้ปกครอง ชุมชน คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน เพื่อ
ประสานความร่วมมือกันส่งเสริมและพัฒนานักเรียนตามพัฒนาการ 5 ด้าน
2. ครูร่วมกับผู้ปกครอง ชุมชน คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานจัดกิจกรรมส่งเสริมและพัฒนา
เด็กตามพัฒนาการ 5 ด้าน

ร่องรอยหลักฐาน

- บันทึกการประชุม
- รายงานและภาพกิจกรรมการดำเนินงาน
- อื่นๆ

ตัวชี้วัดที่ 3 โรงเรียน ผู้ปกครอง คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน และชุมชนร่วมกันส่งเสริมเพื่อให้
นักเรียนมีความรับผิดชอบต่อสังคม และมีความประพฤติที่เหมาะสม

เกณฑ์การวัด

มีการจัดกิจกรรมส่งเสริมให้นักเรียนบำเพ็ญประโยชน์/จิตอาสา โดยร่วมกับผู้ปกครอง/คณะกรรมการ
สถานศึกษาขั้นพื้นฐานและชุมชน

ร่องรอยหลักฐาน

- แผนงานการดำเนินงาน
- รายงานผลและภาพการจัดกิจกรรม
- สมุดบันทึกความดี
- บันทึกการเข้าร่วมกิจกรรมชุมชน
- เกียรติบัตร/โล่รางวัล
- อื่นๆ

ตัวชี้วัดที่ 4 โรงเรียนจัดให้นักเรียน ครู ผู้ปกครอง ชุมชน และคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน มีกิจกรรมร่วมกันเพื่อให้นักเรียนมีความปลอดภัย

เกณฑ์การวัด

มีการจัดกิจกรรมหรือเชิญวิทยากรให้ความรู้แก่นักเรียน ผู้ปกครอง ครู ชุมชน และคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในเรื่องการจัดกฎเกณฑ์แห่งความปลอดภัย (Safety Rules) การจัดบริเวณที่ปลอดภัยสำหรับนักเรียนแต่ละวัย (Safety Zone) การฝึกนักเรียนให้รู้จักประเมินสถานการณ์เสี่ยง การหลบหลีก การขอความช่วยเหลือ และวิธีปฏิบัติตนให้ปลอดภัย

ร่องรอยหลักฐาน

- แผนงาน / โครงการ / กิจกรรม
- รายงานและภาพกิจกรรมการดำเนินงาน
- คู่มือการปฏิบัติตนให้ปลอดภัย
- อื่นๆ

โครงการโรงเรียนคุ้มครองเด็ก

ฝ่ายพัฒนาเด็กและครอบครัว มูลนิธิศุภนิมิตแห่งประเทศไทย

เลขที่ 979 ซอยจรัญสนิทวงศ์ 12 แขวงวัดท่าพระ

เขตบางกอกใหญ่ กรุงเทพฯ 10600

ผู้ประสานงาน : นางมาริษ สรूप

โทรศัพท์ 0-2412-0738 0-2864-3371 โทรสาร 0-2412-9833

www.thaichildrights.org